

Llum - Nova

Quinzenari independent.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Plassetta, 1.
MITJORN GRAN.— SANT CRISTÓFOL

— SUBSCRIPCIÓ —

A Espanya, cada trimestre 0'30. — A fora, cada trimestre 0'60 ptas.

NÚM. SOLT 5 céntims

Lo que'l poble ha de sebre

III.

L'assumpte començat en mon article anterior referent als Municipis i Termes Municipals, me du per la ma a parlar-te dels Ajuntaments, puis es ben sabut de tot-hom que no pot haver hi *Terme municipal* que no tengui Ajuntament, però n'on pot tenir mes que un.

S'Ajuntament, se compon d'un cer nombre de individus que s'anomenen *Regidors*, (avui son ja molts que inàullevant la paraula als castallans les diuen *Concejals*, que jo mes be diria *Concelles*) els quals tenen com a tals iguals drets i les mateixes obligacions.

No tots els Municipis tenen en l'Ajuntament el mateix nombre de Regidors, sino que aquest dependeix dels habitants residents en el Terme Municipal.

Seria llarga la llista si havia de detallarte els Regidors que componen cada un dels Ajuntaments, però acomodant-me als habitants de Menorca dec dirte que a un poble que tengui 2.000 habitants n'hi corresponen 9; de 2.001 a 3.000 son 10; de 3.001 a 4.000 son 11; de 4.001 a 5.000 son 12; de 5.001 a 6.000 son 13; de 6.001 a 10.000 son 17; de 10.001 fins a 20.000, son 22, etc., etc., fins a 50 que es el nombre màxim de que's pot compondre un Ajuntament per molts d'habitants que en un poble hi hagi.

El poble, per sufragi directe, elegeix els Regidors entre sos vecins residents que estigulen a les llistes electorals, encara que no sàpiguen llegir ni escriure; per cert sembla que es una gran errada dels legisladors donar drets a l'ignorancia, que no es assò gens democràtic, però s'ha hagut de concedir aquesta amplitud per le gran multitud de gent que hi hia en els pobles petits qui no saben escriure ni llegir, essent una vergonya la que hi ha a Espanya, puis segons la darrera estadística oficial son onze millions els analfabetes existents.

El càrreg de Regidor es sols honorífic i essencialment gratuït, lo mateix que'l de Batle, no poguent ni un ni l'altre, com a tals rebre de cap particular o Empresa donatiu de cap classe, obsequis ni regalos i si qualquon en reb cau en delictu castigat p'els arts 396 al 404 del còdic penal.

Assò es una cosa qui te convé moltíssim o poble, saber-la, puis a voltes algún d'aquets senyors, li sap greu fer servicis que tu li pots manar i ell està obligat a fer però que valen-se de la teva ignorancia te demana per fer-los alguna retribució. Per assò te preveng que si algún dia te trobes en cas semblant, el paguis si t'ho demana, però tu exigis-li un rebut (recibo) i amb aquest podràs acudir aont te convengui.

Els Regidors son els servidors del poble i una volta elegits no poden renunciar, ni deixar de pendre possessori, sino incorren en responsabilitat. Ells venen obligats a mirar p'els teus interesos, atendre-te en totes les teves reclamacions si son justes, i demanar a la corporació

les millores que te sien necessaries; per assò, es precis que le elecció escullisquis, ja que a tu te correspon escullir persones que sàpiguen fe una demanda correcta, que no mirin amb indiferencia el càrreg que els-e dones, i que no guardin per ells mateixos els assumptes que tu necesites sebre.

Perque encara que la llei no'n parli, es de sentit comú, que un Regidor que vulgi portarse be i vulgi esser un ver representant del poble que li dona el seu vot, te que estudiar les necessitats del poble; no ha de esperar que el poble vagi a ell, sino que ell ha de reunir al poble en dies determinats, (al manco a la part del poble que l'ha elegit,) i li ha de donar conte de tot lo que li passa, dels assumptes que en la Sala hi ha pendents que al poble interessin, i ha d'escollar i pendre nota de les necessitats dels electors, no fent com molts ni hi ha, que es tanquen dins casseva i a ningú mes que a algún amic particular, volen consultar les coses i donar raó de sos actes. Aquets tals no mereixen el nom de Regidors o administradors del comú.

Com aquest assumpte d'Ajuntaments es molt llarg el deixarem per seguir-lo un altre dia.

Ramón

IMPRESIONS DE MITJORN

Arribant de mon viatge de tornada, després de la curta estada que he fet a en el meu poble natal, Mitjorn gran; després d'haver fruit del consoli pler que sentim tots, després de llarga ausencia, al retrobar-nos al costat de nostra familia benivolguda, com entre els amics vells i els recents; al veure les mostres de franca amistat que tots m'han donat teng el mes gran gust en fer públiques les meves impressions i sobre tot en demostrar mon agraiment i remerciar coralment a tots, els grans obsequis que han tributat a la meya humil persona. Per assò suplic als Srs. Redactors del nostre estimat periodic LLUM-NOVA, fassin el favor d'insertar en ses columnes aquestes impressions meves, donant lis gracies anticipades.

Feia tres anys que no havia tingut el gust de visitar al meu poble i les impressions que en me recent visita he obtingut son en general bones, volguent però fer constar que haurien pogut ser millores, si amb mes voluntat se treballás per lograr l'objecte principal que es *l'unio i la pau*, que mos umplirien el cor de goig. Ja sabem que desgraciadament, la perfecció no está en aquest mon; però no obstant, i que de coses podrien fer-se i dificultats aplanar-se si cada un de noltros entrás breus instants en son interior, regonesqués ses debilitats, i ves, sobre tot, que casi sempre l'orgull es la principal causa de la desunió i tans d'altres mals que tots ploram!

Al costat del orgull he pogut veure en alguns, una susceptibilitat excessiva, perque amb aquesta moltíssimes de vegades feim o consideram molt grosses coses que en realitat son molt petites.

¿Y que'n direm d'aquells que desde abans han

pres ja el seu partit i tanquen els ulls per no veure mes llum que la que surt d'aquelles coses que ells desitgen, i rebutgen i desprecien sens examinar-les, a totes aquelles que per bones i veres que sien, arriben del partit contrari? Tot assò es abusin i amb pena vull fer-ho constar.

Com a bon Mitjorner, valdria que aquestes petites reflexions, penetrassin dins el cor de tots els fills del meu estimat poble i que d'aquestes reflexions poguessim veure prest que n'es nada la pau en ell, que en ell hi reina absoluta tranquilidat i unió, es dir que no hi hagi mes que *germans* dispots a ajudar-se en tot i per tot.

Antoni Moll, Pbre.

ACTUALIDAT POLITICA

El temps s'es estirat de debó. Fa una calor sofocant. Un homo te prou feines a aixugarse les gotes de suor que li regalen cara avall. Creg emperó que encara que no'n fes tanta, lo mateix ni hauria que anar a treballar l'estiu pesat.

Demana-ho a n'el Compte de Romanones si sua, l'homu amb el farcell que du damunt. Ja no sap com sortir-ne. Y lo pitjor es que fins els periodistes se giren en contra d'ell. No ho aprovam. Però son molt graves, gravíssimes les acusacions que li fa en «Pimentel» que ningú coneix i tothom el cerca coneixer. No son menos graves els càrregs que li fa ara «La Mañana» amb els articles que ve publicant. Se diu que en Romanones vol coneixer l'autor i requerirà en judici de conciliació al director D. Lluís Silvela mes aquest s'eu confessa autor palesament, sense esperar el requeriment, i diu que provarà davant tot el mon la veritat de les seues afirmacions. ¡Ai pobret de Compte! ¡S'aixugui la suor!

Lo que també el fa suar de debó es el banquet que han de celebrar els liberals dissidents al 3 de Septiembre, que s'espera que tindrà una importancia extraordinaria, anunciant-se un gran discurs que pronunciarà el Marqués d'Alhucemas, el señor García Prieto. ¿Què arribará d'aquesta al poder? Ganes no n'hi falten, però el temps dirá.

Y la qüestió del Marroc? Aquesta si que li dona calor i... basarda. Hi ha enviat oficiosament al Sr. Villanova i aquest ha dit:—Si en una de les darreres operacions s'hagués anat directament al campament dels rebels, s'hauria acabat la guerra. —Per lo vist no hi ha opinió fixa, aixís se parla de canviar els plans de campanya, ara de canviar l'alt personal, ara d'invertir, ara de retirar-se. Aquest sistema es ben desgraciat i mos pot costar mols diners i lo pitjor... molta sang. ¿Creu el señor Villanova que seria millor de cop envestir i acabar amb els rebel·lós? ¿Idó, que esperen? ¿No temeu arribar tart, si s'estorben un poc?

Senyor Compte, se desidesqui d'una vegada, que aixó aviat semblará joc d'infants. ¿Que aquest assumpte el fan suar? Vosté rai qui pot comprar mocadors per aixugar-se, i es pot retirar quant vulga!

Colau.

PLANA LITERARIA

MITJORN - GRAN

III (ACABAMENT)

D'aquets Gegants contem que si fermes i resolts en sa lluita, en s'envestida, no ereu manco enginjosos en saretirada: mai giraven s'esquena a s'inimic; si no que, quand els hi tocava perdre, llenegant, llenegant, a la dreta o l'esquerra o corrent de costat se retiraven fent sempre cara an els contraris.

**

SA PICA DE SA GEGANTA. Dins s'hortal des Clot d'Albranca estava aquesta deixa de l'antigor, fa set o vuit anys que la van rompre. ¡Deu l'hagi perdonada!... a sa tasca de rompre-la. Però encara se'n conserva prop de sa mitat, de llarg a llarg, arrambada a sa paret de s'Hortal des Clot.

A una penya ben cajarada, un cantonás d'onze pams de llarg per sis i mitj d'ampla i tres de gruixa, hi buidaren una pica, donant a sa concavidad sa forma d'una mitja copinya perllongada. S'obra devia esser tan antiga, que tota traça de trabai estava casi esborrada. Deien que hi cabien trenta gerres d'aigo.

I contem que una Geganta, sirventa dels sacrificis rituals, amb sa pica dalt es cap, anava a omplir-la d'aigo an es proxim barranc. I per mes descans, mentres anava i venia, s'entretenia filant, filant.

Notes: SA DONA DE PENYA. — Su davant sa Coça Simona, es ooster de sa radossa des Barranc de la Coça fa una mena de rua, que li diuen es Pujol de ses Mulettes; aquest está coronat per un replá de roca ferma, com es ferrat d'una torra de gegants, amb es parament taiat a plom, formant sa Timba.

Al bell caira hi seia una grossa penya, que be pesará mos de vultanta quintars que tonia sa forma d'una dona geganta ombolincada en son mantell, i assoguda de cara an es fonda, cames i faldons en-lá. Per devall lo que semblaven ses anques el col hi olaretjava; pujant-l'hi damunt ses espalles la sentfan que tromolava. Hi semblava posada aposta. Li deien Sa Dona de Penya qui seu.

Fa vint-i-cinc anys que tombá una nit de mal temps. Pénsem que un llamp li pigá, i se l'enduguó un bon tros lluny d'aont seia. ¿Era un exemplar de lo que'ls antiguaris ne diuen roques bellugants...? ¿Era un Frere?

**

ES BARRANC D'ALBRANCA. Qui conegui aquets andurriols mitjorners compendrà tot d'una s'importancia que en l'antigor devia tenir es Barranc d'Albranca, fresquivola vall d'aigües vives, que corren desde ses montanyes de na Foradada a sa cala de Trebeluja: ses altes timbas dels seus penyals, converteixen es barranc en mitjera natural, boua de defensar.

D'ell prengué es nom—segons deien els nostros avis—aquesta encontrada: Barranca; del que els alarbs afegint-li son article *Al*, i pronunciantho a sa seva manera, ne feren Albranca.

I mai ho ha deixat d'esser mitjera; si be un temps s'Administració l'esborrá, fent de ses terres d'una altre banda d'aital barranc, es Mitjorn des terme de ses Ferreries. Però un dia a mitjan centuria divuitena sembla que es Barranc, com en temps dels gegants, aixecá ses timbes, i els homos el trobaren costós de travessá per anar a sa parroquia de ses Ferreries i se feren un terme apart i una parroquia per ell: Sant Cristófol des Mitjorn-Gran. I no obstant que, salvant sa parroquia, perderem es terme propiament dit, avui encara s'antig Barranc d'Albranca (que ara te'tants de noms com possessions hi confronten) fa sa mitjera entre els termes municipal de ses Ferreries i d'es Mer-

cadal, an pérdua (p'es Mercadal) de Son Camaró i sa Mola, partions d'Albranca antig.

I aquest barranc, notoriament en sa part mes important, mes Albranca, es Barranc d'en Fideu dona an aquets vesins un segell, una marca que no han pogut esborrar els sellos de les capitals municipals que tals vesins es parteixen: au es cap de Mahó donen es nom de gent des Barranc d'en Fideo an es mitjorns i ferreries in-distintament.

Francesc d'Albranca.

La Baiadera

Jo soc l'eterna «dançarina» errant que cerca assil en el plaer vibrant aont a lo sublim dels meus amors puga un temple erigi; i en somnis d'alegries i esplendors, que son la llum de l'anima eternida el nòctar vull preciós de la gran vida saborejar allí.

Al meu camí l'alfombren sense orgulls les gracios de mos llabis i mos ulls quant insisteix en l'ansietat febrosa d'un estimar etern; i goig me do enlairarme a la espaiosa altura de la ditxa falaguera, i dançar força en mitj de la fumera d'un bell esclat d'infern!

Mahó, juliol 1913.

Pere Rosselló.

JANC, EL MOSIC

Nasqué flac i magret. Les veinades que envoltaven el llit de la partera pressagiaven una mala fi a la mare i al fill. La menescala, que era la mes práctica de totes elles, comensá a consolar-la diguent-li:

Escolta, m'en vaig a encendre-te un ciri be-noit; trop que convé que te preparis per anar-t'en al altre mon i aniré a cercar al Vicari perquè t'absolgui:

I el fiet—digué un'altre—es precis batetjar-lo tot d'una: ni tan sols pot esperar l'arribda del confés. Será bo que hu faixem ara meteix, porque no's mori pagá.

I aixi parlant, encén una candela, pren el-fiet amb sos braços, el banya amb aigua i digué: Jo te batii en nom del Pare i del Fill i del Esperit Sant, i te don el nom de Janc. I ara, ánima cristiana, t'en pots tornar per allá ont ets vinguda.»

Peró, aquella ánima cristiana no volgué tornar-s'en per allá ont era vinguda, ni deixar damunt la terra son cos petit; i aixi comensá a moure ses cametes tant com podia i a plorar, però tant prim, prim, que les veinades deien: «Ell es cosa de riure, sembla un moixet.»

Arribá el Vicari, cumpli sos devers i s'entorná. La malalta va anar millorant i una setmana després ja podia prosseguir sos traballs. El petit miulava encara i seguia miulant; a poc poquet arribá a n'els deu anys de sa vida miserable.

Era magre, colrat p'el sol, amb el ventre inflat i les galtes descarnades; els cabells estoposos, casi blancs, li penjaven fins damunt els ulls, molt clars, molt uberts, com esglaiats:

Al hivern, s'arrufava darrera l'estufa apagada i allá plorava de fret i de fam, quant sa mare no tenia res amb que fer allunyar llur talent.

En l'estiu corria p'els carrés del poble, vestit amb una camieta atesada a n'el cos amb un cinturó i sa tapava el cap amb un capellet de pauma, alsant son capet com un aucell.

Sa mare, una pobre braçera que passava tots els dies davall taulada esterna com les ornelles, l'estimava molt, molt,... i sovint li pigava.

An els vuit anys ja ajudava en Janc an els pastors i quant a casseva no hi havia res per dur-se a la boca, ja era partit cap an el bosc a cercar bolets. ¡Com els llops no se l'havien menjant, sols Deu ho sap!

Era un atlotet temorec i com molts de fiets dels conradors polacs, quant li parlaven els altres s'aficava el puny a dins la boca.

Ningú's pensava que cresqués i molt manco que sa mare n'arribas a treure partit d'ell; no era bo per res.

Jo no se com, però a una cosa se sentia ben inclinat: a la música. La sentia en totes parts i en totes les coses i quant ja fou mes grandet no pensava mes que en la música i sols en la música.

L'enviaven an el bosc a pasturar el bestiar o amb un paneret a cullir castanyes, però tornava amb el paner buit diguent:—¡Mu marc... aixi cantava el bosc: oi—oi—oi.

—¡Espera que jo te cantii!—li deia sa mare i li tocava una sinfonia damunt s'esquena.

(Seguirá)

Bibliografia

La col·lecció de quaderns de *Lectura Popular* se va fent de cada dia mes grossa i es de cada dia mes agradosa. Lo que mos passa a noltros es ben regular: passi als demés suscriptors, que una volta llegit l'últim, que s'ha rebut voldriem ja fos el divendres vinent rebre l'altre per mai deixar tant simpática *Lectura*.

El nombre 9 va publicar *Viatges d'Amor* i *La deixa d'en Tomeu*, d'en Miquel Rotger distingit escriptor catalá, que jova encara ha guanyat ja el premi d'honor dels joves *La Oopa Artística* en els jocs florals de Barcelona. El coneixiem ja per varis traballs en prosa publicats en diferents revistes, però en cap havien ensaborit peça detant de mórit que preduix al lector una intensa emoció. *Poesies* escullides d'en *Apeles Mestres* formen el quadern n.º 10 de tant simpática Revista.

Ja'n frissavem de que *Lectura Popular* el mos mostrás al fecund i popular escriptor i per cert que han estat inspirats al fer l'aplec d'aquestes poesies. En totes elles hi vibre intensament el sentiment poetic del autor de *Poesies de Mar*. No hi ha pertriar, totes tenen un valor artistic encisador, però per fixar-mos en qualcuna devem dir que *L'Anyell de Pascua* i *Els Sardinalers* totes soles honren la col·lecció i llegint-les un fruiu: un mument l'art vertader i se sustreu a tot lo demés.

La Comedia en un acte *Vots son Trunfos* umpli el nombre 11 d'aquesta Revista donant aixi a coneixer a molts la musa humorística de son autor D. Eduart Aulés i Garriga que a pesar de haver produit molt i entre lo molt, bastant de bó, no era casi conegut afora Barcelona. *Lectura Popular* ha fet una gran obra donant-lo a coneixer arreu.

Un altre escriptor mos ha fet coneixer «*Lectura Popular*» en son quadern 12, que inclou varis *Articles de costums* de D. Joan Pons i Massaven.

Aquest celebrat escriptor va guanyar diferents vegades el premi que en els Jocs Florals se concedia en primer a la prosa humorística, i fou un dels que mes treballaren per crear una literatura festiva bona. ¡Lástima que aqueix senyor aixi deixat tant prest sa ploma!

Aplaudim novament la tasca que fa *Lectura Popular* publicant la Biblioteca d'Autors catalans.

En aquesta secció donarem compte detalladament de totes les obres que mos siguin remeses.

NOTICIES I COMENTARIS

DE LA ROQUETA

Festa cívica-religiosa de Sant Cristòfol.

PROGRAMA

Aquesta festa que cada any el Mitjorn gran dedica al seu Patró se celebrarà dia 3 del mes entrant Agost.

El dissapte dia 2, se començarà com es costum en tota l'illa sortint la Banda «Minerva» a les 4 del decapvespre fent una volta p'el poble tocant passos-dobles.

A les 5 surtirà sa qualcada composta de cing Caixés, fabiolè, batle i Capellana. Després de fer el Caragol, se faràn ses corregudes a sa plasseta aont hi toca. *Es Jaleo*, la mateixa Banda. Al hora-hoixa Completes a l'Esglesia Parroquial, fent hi la companyada dels Caixés amb música; acabades aquestes se farà el refresc a cas-Batle.

El vespre ball públic al aire lliure amb la Banda an es *Pla d'en Vidal*.

El diumenge dia 3, sortirà sa qualcada des Caixés a las 8 del dematí lo acostumat caragol, corregudes a sa plassa, i Jaleo. Després se començarà sa Missa Major amb assistència des Caixés i sa banda; a la sortida hi haurà refresc.

Al capvespre corregudes en es cos de les Fonts Redones de Baix, ball, aiguarós, i la banda tocarà varies pessas de sen repertori.

El vespre denou se farà el ball acostumat.

El dilluns a la tardè se faràn corregudes d'atlots, el xocolatè, la xistosa paella i ball.

Suposat que ja han desaparegudes les malalties que una temporada invadiren el nostre poble i daven mala impressió es de creure que enguany seràn les festes mes animades i se veuràn molt concorregudes.

Festa religiosa del dia 10 passat.

Sa festa religiosa de Sant Cristòfol nostre Patró se celebrà enguany amb lluiment i assistència d'altres anys.

Dia 9, en fosquet, completes solemnes; o la nit Vigilia general de l'Adoració Nocturna amb assistència del D. E. D. D. Joan Mercadal, Pbre. i del P. D. D. Joan F. Taltavull.

Dijous dia 10, a les vuit missa de comunió, en la que combregaren unes trescentes persones; a les deu missa major solem-ne, celebrada per el M. I. D. Gabriel Vila, Pbre., Canonge, predicant el ja dit Mossen Mercadal.

A la tarde, vespres i processó solemnes, assistint a la primera la banda de *Minerva* que tocà escullides peses de son repertori.

L'esglesia parroquial amb gust, com sols ho sab fer el nostre Rector D. Miquel Timoner.

An es carré de Sant Cristòfol l'adornaren amb molt de gust, els seus vecins, aixecant hi un pulit altar ont sa professó se deturà i desde el qual benehi el sacerdot amb la relliquia de S. Cristòfol, terme, poble i habitants.

Recordém que enguany s'ha cumplert cent anys que Sant Cristòfol encara que de molts fos es titular d'aquesta encontrada, fon elegit oficial i publicament i per unanimitat Patró des Mitjorn-gran dia 27 de Juny de 1813, segons acte firmada per el que era batle de Sant Cristòfol a les hores D. Josép Andreu; dita elecció fon aprovada per el Sr. Bisbe Joano, en Ciutadella dia 29 de Juny del mateix any.

DE CANOSTRA

Per fi se pot dir que han desaparegudes les moltes malalties que tenien consternada a la població i amb motiu. Avui els malalts que hi ha son de poca gravetat i el nombre no passa del que sempre en sol haver. Heu celebram.

Sabem que el nostre mestre que com deiem se trobava malalt a Artá, está ja bo del tot. Mos n'alegram.

Aquesta setmana passada se va fer el repartiment de la llimosna que la S. A. R. l'Infanta Elisabet de Borbón va deixá per els pobres de Mitjorn en la seva recent visita en aquesta Illa.

Sembla que enguany han estat molt mals de trobar es Caixés per la festa popular de Sant Cristòfol. Dia 20 en vista de que cap s'havia allistat el Sr. Batle va sortir a fer la volta per el poble amb aquest fi i va conseguir el trobar-ne.

El dia 10 en la festa de Sant Cristòfol en el carré d'aquest nom, els vosins varen onramar amb molt de gust tots els enfronts i al vespre per animá mes, la banda de «Minerva» hi va toca tota sa vellada deixant als vecins molt satisfets, de tal manera que varen gratificar als músics amb un bitllet de vinticinco pessetes.

Després de llarguíssima i penosa malaltia ha deixat d'existir na Maria Pons Gomila esposa del nostre amic Sebastiá Pirís Barber, a l'edat de 41 anys. Sentim molt sa mort, i acompanyam amb el sentiment a la seva familia, particularment al seu espós i fills.

El diumenge dia 20 va tenir lloc en el local social de l'Unió de Mitjorn-gran la junta general de la Secció de Socors-mutus.

Dia 17 d'aquest mes va contraure matrimoni el nostre amic i secretari de la Secció de Cases Barates per obrers en Francisc Redolat Vidal amb Maria Fuxá Caulés de Fornells. Al vespre a la Fonda d'en Bartomeu Pons Moll voh ser obsequiat amb una serenada. Desitjam als desposats eterna lluna de mel.

Tampoc ha tingut la sort LLUM NOVA de veure premiat el nombre passat de la loteria, a un punt li va venir.

De Ciutadella

A la visita que va fer S. A. R. l'Infanta Isabel an aquesta Ciutat, va fer un valios regalo a la Exma. Sra. Condesa de Torre Saura, consistent en una riquíssima bracerola d'or amb l'initial de l'Infanta feta d'esmeraldes amb la corona real. Es una preciosidad i una vera joia d'art.

Amb la vinguda de tan Sma. Sra. «La Xixantina» va obsequiar als pobres del Hospital amb un diná extraordinari. Es dignè d'aplaudir act tan hermós.

Se diu que prest vindrán aquí dues companyies del Regiment d'infanteria n.º 63 de Mahó, ocupant es dos barrancons del postro cortó que ja están acabats.

Una sencible desgracia va ocorre dia 11 d'aquest mes. Estant trebant els mestres de cases Antoni Juaneda i un altra company sou en el carré del Conquistador van tenir sa mala sort de caure de s'andami de molt amunt. Un dells se va fer algunes ferides considerables i saltrá se va rompre una cuixa. Sentim molt tal desgracia.

Dia 17 un jove mallorquí, va tenir la desgracia de caure dins mar en el *Moll Nou* que va ser auxiliat p'el Sr. D. Miquel Jamet que sortosament se trobava allà i el va poder salvár d'una mort segura. El jove va ser duit al Hospital civil aont va esser socorregut.

Corresponsal.

MANJARETS DEL DIA

Do manjaret n'hi va ve un de bo, do bo de ver as Mercadal i va esser el convit amb que va obsequiar l'Ajuntament a l'Infanta Isabet. Está molt bo que a tant Sma. Senyora se l'obsequiás en sa visita, amb un refresc—que podia ser molt mes sencillet—pero que no sen fes l'abus que sen va fé. Mes que p'els regidors qui son els qui haurien de posar hi mes remei an aquestes coses, i convé recordar-les que s'han olvidat de ses economies que'l poble reclama, va aquest trossel per aquells altres que sense esser regidors hi assistiren des Mitjorn i segons se diu amb veu pública, havien estat tot un dia sense menjar per atepir-se mes fort.

Un d'ells n'hi ha qui te carrera—i de poc li serveix perque Urbanidad no n va apendre—qui he hi va assistir i en tanta golafreteria va menjar, que ell mateix de tornada as Mitjorn, comprenquent que havi fet llarg ple de panxa com mai hi sol estar, deia dins es *Casino* que no feia cas si li posaven un parel de passetes mes de consum perque sabia cert que n'avia menjades mes.

Aixó que que es un Sr. que si les ha de gastar des seu calaix, li basten per una setmana i plora i sua abans de treurer-les. I veure que aquest era un des qui sempre se deia defensor des poble en sa qüestió d'economies. I hont n'iam Srs. de Sa Plassa! Pitjau fort, repartidós!! No témeu!

Un Servidor de Vostés.

ANUNCI

Gabinete para el tratamiento de las enfermedades de los ojos

del médico especialista

D. LORENZO PONS MARQUÉS

Director del

Dispensario Oftalmológico Municipal.

Consultas: de 12 a 2 y de 8 a 9 noche.

Calle de San Fernando n.º 3

(esquina a la calle de Anuncivay) MAHON

Regalo als Suscriptors.

LLUM-NOVA

ha adquirit el nombre de la Loteria Nacional

12.183

del sorteig del dia primer de Agost de 1913.

RONDALLES DE MENORCA

ES FALCONET

Assó vol dir que era un homo ja de edad, qui era molt pescador. Tant hu era, que moltes vegades solia passar-se tot el sant dia damunt ses penyes, pesca qui pesca, i era tant poc afortunat que casi mai tocava escata, no agafava res. Com ell veia sa seva poca fortuna amb es pescar, s'enfadava, i començava a dir batais i mes batais tants com n'hi venien a sa llengo, se remolcava per damunt ses penyes i pareixia que havia de fé es trò.

Un dia, quant va arribá es fosquet, i va veure que no havia agafat cap peix se va posar mes malait que una aranya verinosa, i va començar a fer peudetes i a rompre en batais i males paraules per esbravar-se. En aquell moment li fa compareixe un Senyó molt ben vestit que li va dir:

—Germá, ¿i com es que estau tant maleit?

—Carai,—va respondre ell—perque de cap manera puc agafar-ne cap d'aquets dimonis de peixus.

—No n'agafau porque no voleu—va di es senyó.

—¿I vos que hu sabeu com hu he de fer?

—Si me prometeu fer lo que jo vos diré, n'agafareu qui no'l vos podreu acabar, de tat molt.

—Digau, idó, vam si mos avendrem.

—Si me voleu du d'aquí uu any y un dia, lu primer que vos surtirá a camí, quant vos ne tornareu a cavostre, vos assegur que fareu pescades com mai n'hau fetes.

L'homu, qui sabia que cada dia li sortia a camí una cusseta que tenia a casseva, sense pensar-hi gens li va respondre que si i aquell senyor va descompareixe.

Se torna posar a pescar i va esser tant grossa sa pescada que s'en va du un sac ple, i encara n'hi quedava molt.

Aplega ets arreus, se carrega es sac an es coll i ben alegre parteix cap a n'es poble. Com ja arribava lu primer que va trobá va esser es seu fii, únic que tenia, que li sortia a camí. Com ell el veuse va posar tant trist que no tenia consol.

—Idó, mun pare—li deia es fii—com es que avui qui hau agafat tant de peix, estau tant trist? ¿Que no estau bo? ¿Que heu tengust res de nou?

—No teng res,—deia son pare demostrant bon humor—i es fii venga preguntes i mes preguntes, però son pare no li va donar es net de sa seva tristor, no li va volé dir de cap manera.

D'aquell dia envant, no'n va tenir mes d'alegría, i no's que no'n fes de pescades disforçés, no'l se van acabar mai mes an es

peix, però sempre pensava en sa promesa que havia fet, i s'en rabassava es cabeis com veia que en lloc de sa cusseta, havia d'entregar es seu fii. Però no s'en puria excusar, *lu promès sia atès* i aquell pensament el feia está trist de bon de veres.

Quant ja no mes faltaven un parei de setmanes per cumplir es temps de sa promesa, llavó si que se va posar trist, emperó se feia precis, i un dia agafa es fii i li diu:

—Mira, fii meu, tu sempre me demanes com es que estic tant trist i jo no t'ho hauria volgut dir mai; però, será per força que hu sápigues. Has de compendre fii meu, que aquell dia que vaig fer sa primera pescada grossa, havia feta promesa a un senyor que me va compareixe, d'entregar-li lu primer que me sortiria a camí aquell dia, i en lloc de sa cusseta que me solia sortir ses altres vegades vares essé tu es dissortat. I ara ja s'acosta es dia de cumplir lo promés.

—I per assó estau tant trist, munpare, no val la pena, cert, per assó. No tengau pò, ja hi aniré jo quant sia arribada s'hora.

Passaren dues setmanes i per fi va arribá es dia de cumplir, i ell ben xalestet se despedeix de casseva i ja's partit per sa carretera cap avall.

Quant va essé molt enfora se trobá a un entreforc de camins i ¿que fa ell? en lloc de pendre es qui anava cap a la má, pren per un altre i d'allá s'ha dit com una bala.

Camina que te camina, des cap d'una estona afina un tros d'allá sa carretera, un lleó, un cus, un falcó i una furniga que se baraiaven porque havien mort un bè i no s'el sabien repartir quedant tots contents.

—Ai, me matarán aquest animals, deia ell, però quant mes descuidats les va veure, deveres, deveres, passá i per en-vant.

Just que va haver cuantrapassat, es lleó qui l'afiná digué an ets altres:

—¡Mirau que hu som beneits! No tenim pau porque no'n volem. Ara ha passat un homo que si'l guessim cridat tal vegada mos l'hagués repartit ben be.

—Si que tens raó,—van dir ets altres—¿que'l cridam?

—Cridem-ló, digueren tots.

—¿Sabeu que?—va dir es cus—jo qui teng ses cames tan falagueres, hi aniré i el faré tornar arrera.

Arranca de corre, *nyep, nyep*, i com aquell jove el sent i el veu qui hi anava tan currens diu:

—Ai, remil, d'aquesta no m'en escap, are me maten.

Peró, per pò de que no fos mes mal creu es cus, i torna arrera. Arriba allá, li expliquen lo que volen i ell amb quatre guinavetades, *tris, trás, tris, trás*, arregla es be i en fa quatre munts. A un hi va posar ses popes, a s'altra ets ossus, a s'altra es vendrei i a s'altra ses miquetes. Quant hu va tenir tot arreglat digué:—Ses popes son des lleó; ets

ossus serán des ca, es ventre des falcó i ses miquetes de sa furniga.

Tots hi van quedar ben satisfets, i cada un mossegada va, mossegade ve, s'aferrén com afamats a n'es seu munt i ell d'allá ja's partit, ben deveres.

Quant va assé un tros enfora es lleó diu:—Ell hu som poc agraits aixi mateix. Solament no hu pensat a donar-li ses gracies an aquell homu. Assó es no tenir-ne gens d'alló que no's ven. Tornem-lo cridá i les hi donarem.

Es cus, *nyep, nyep* torna partir acurrents fins que'l va agafar i el feu torná arrera.

—Ara si que será ve que m matarán—pensava ell,—ara no haurán estat contents amb ses partions que els-e som fetes i me matarán; ja está fet de jo.

Arriba allá mateix i es lleó, tot d'una que'l veu li diu:—Aixi mateix hem estat desagraits, sols no vos havien pensat a donar ses gracies i per assó vos hem cridat.

—¡Ca! Per cosa tant poca no hi emportava,—deia ell,—assó no es res.

—Ja importa ja, digué es lleó, per assó, vos vui donar un dó. S'arrebassa un pel i diu: Jau, estojau be aquest pel dins una capseta i quant estigueu apurat, no hu de fer mes que dir: *Valquem Deu lleó*, i desseguida tornareu un lleó tant alt i gruixat com jo.

Es cus li va doná també un pel i li digué lu mateix. Es falcó s'arrebassa una ploma i li diu: Quant trobeu que vos convé i volguen tornar un falcó no han de fer mes que dir: *Valquem Deu falcó* i he hu sereu al punt. Sa furniga no sabia que li havia de donar, però per fi se llevá una cameta i li doná diguen-li: Quant volgueu tornar formiga, just hau de di: *Valquem Deu formiga*, i desseguida he hu tornareu.

Se despedeix d'ells i mes content que un ca amb un ós, parteix i d'allá s'ha dit. Com va esser molt enfora, comensá a sentir rates per dins sa panxa, que sa fam l'apretava debó, i va dir: Jo hauria de provar es *dons* a veure si fan bo. ¡Veü passar un cuninet i tot d'una diu: *¡Valquem Deu ca!* I de cóp se troba fet un cus, li pitja adarrera, i amb quatre bots l'agafa i—*¡Valquem homu!* i torna de cóp un homo.

—Ell haurem fet bo, diu ell—no hi ha pó que jo petesqui d'aquesta manera.

Asuxi afina un culom qui volava amunt, a munt i ¿que fa ell? diu:—*¡Valquem Deu falcó!* i de cóp torna un falconet de lo mes pulit i vola, qui vola, li estreny darrera es colom, li arriba aprop i amb quatre arpades *zis zas* ja'l va tenir, i *¡Valquem Deu homu!* i torna com abans.

—Si que va be assó—va di—si tothom he hu pogués fe aixi ningú patiria an el mon.

S'asseu, fa foc, arregla es cuni i esculom i s'els-eva menjar as caliu, i ben bons que

(Seguirá)